

Elleboogkerk herrijst

Bijna vier jaar nadat de Elleboogkerk in vlammen opging is een begin gemaakt met de herbouw. Het cascoherstel van het historische kerkgebouw is in volle gang en daarmee is de troosteloze ruïne in het stadsbeeld binnenkort verleden tijd.

door SANDRA HOVENS

Zoals gebruikelijk begon het project met 'groot geweld': sloophamers en betonwagens zorgden voor een stabiele nieuwe basis. En nu wordt er gebouwd aan de inventieve nieuwe kapconstructie. Samen met de zorgvuldige restauratie van de historische gevels is een glansrijke 'come-back' in zicht in het stadsbeeld.

De beschadigde montantstenen en brugstaven in de vensters die wachten op herstel.

ARMANDOMUSEUM

Een ambitieus plan voor het nieuwe Arandomuseum in de Elleboogkerk lag medio 2010 klaar voor uitvoering. Een plan waarbij een zorgvuldige restauratie van de door brand verwoeste kerk was gecombineerd met een spraakmakend nieuw interieur. Restauratiearchitect Bouwstra uit Vianen had daarvoor de krachten gebundeld met architectenbureau Marx en Steketee uit Eindhoven. De keuze voor de eigentijdse en ingenieuze nieuwe dakconstructie maakt een flexibel gebruik van de ruimte mogelijk.

De architect, geflankeerd door uitvoerder en metselaar op het werk.

BEZUINIGINGEN

De enorme bezuinigingsopgave waar de gemeente Amersfoort zich in dezelfde periode voor zag gesteld gooide roet in het eten. Uiteindelijk besloot de gemeenteraad dat er gezien de financiële situatie geen toekomst was voor het Arandomuseum in Amersfoort. De mogelijkheden

voor een verhuizing van het museum naar Utrecht werden onderzocht.

De tijd die de besluitvorming kostte kwam de resterende delen van de Elleboogkerk niet ten goede. Wind en regen hadden vrij spel rond het resterende muurwerk van het kerkgebouw, dat aanvankelijk nog redelijk ongeschonden uit de brand tevoorschijn was gekomen. Verder verval zette nu in hoog tempo in. Hoewel een nieuwe functie nog niet voorhanden was besloot het gemeentebestuur gelukkig om over te gaan tot het herstel van het casco van het gebouw. Daarmee werd de toekomst van het beeldbepalende gebouw in het stadsbeeld gered. De plannen werden aangepast en omdat vrijwel alleen de restauratieve onderdelen resteerden nam architect Bouwstra de coördinatie hiervan op zich. Wel bleef gelukkig de inventieve dakconstructie onderdeel van het plan. Bij de aanbesteding werd bouwbedrijf Van Norel uit Epe geselecteerd om de herbouw uit te voeren.

HERSTEL CASCO

Najaar 2011 kon definitief worden gestart met het herstellen van het casco. Hoewel de beginfase (met veel hak en breekwerk) de nodige overlast opleverde voor de omwonenden, waren vooral zij blij dat eindelijk 'de kogel door de kerk' was.

Het archeologisch onderzoek in de kerk leverde verrassende resultaten opleverde (zie de vorige aflevering van de *Kroniek*). Daarna konden de nieuwe funderingen, betonvloeren en draagconstructies worden gestort. Vanaf de steigers aan de buitenzijde werd gelijktijdig begonnen met het herstel van het metselwerk. Dit vormt niet de

grootste, maar wel een van de meest complexe onderdelen van het project. De plaatselijk herstelde en ingeboete bakstenen en voegen moeten zo nauw mogelijk aansluiten bij het bestaande werk, dat door de jaren verkleurd en verweerd is geraakt. Met oude stenen en diverse voegmonsters wordt gezocht naar reparaties die bij deze karakteristieke situatie zo goed mogelijk aansluiten. Voor het herstel van de stenen kerkvensters zijn nieuwe montantstenen gemaakt, speciale bakstenen die in vorm zijn gebakken met holle rondingen. Deze zullen plaatselijk worden bijgekleurd om de oude stenen zo goed mogelijk te benaderen.

EEN WOOD VAN STEIGERS

Inmiddels is de hele kerkruimte voorzien van een woud van steigers en wordt het meest tot de verbeelding sprekende onderdeel van het project uitgevoerd. Een grote kraan torent uit boven de kerk en hijst de onderdelen van de nieuwe ruimtelijke dakstructuur omhoog. De hou-

Overzicht van de kapconstructie.

Sandra Hovens is medewerker van de afdeling Ruimtelijke Ordening-Monumentenzorg van de gemeente Amersfoort.

ten elementen lijken op uit de kluiten gewassen potloden: zeskantige balken met afgeschuinde uiteinden waarin zich een zwaar metalen draadeinde bevindt. De dakconstructie wordt als een bouwmodel gemonteerd, waarbij de balken in metalen koppelingen worden gedraaid. De schroefdraad in de balken is aan de ene zijde 'rechtsdraaiend' en aan de andere zijde 'linksdraaiend', waardoor de elementen aan beide zijden gelijktijdig in de knooppunten worden geborgd. Een technisch hoogstandje! Deze constructie vormt de basis voor het dak, waarmee de Elleboogkerk binnenkort weer wind- en waterdicht kan worden gemaakt. Met oude pannen zullen de dakvlakken weer naadloos aansluiten bij de historische daken in de omgeving. Het bijna vlakke middendeel van het dak wordt voorzien van een glasconstructie, die zal zorgen voor een fraai verlicht interieur. Naar verwachting zal het cascoherstel in het najaar van 2012 gereed zijn. Laten we hopen dat misschien al ruim voor deze datum een nieuwe gebruiker zijn wensen in het project kan inpassen.